

Regelrådets uttalelse

Om: **Deltakerforskriften for 2023**

Ansvarlig: **Fiskeridirektoratet**

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Fiskeridirektoratet

Deres ref.:
22/9819

Vår ref.:
22/00242

Vår saksbehandler:
Jørgen Falkheim

Dato:
10.11.2022

Uttalelse

Om: **Deltakerforskriften for 2023**
Konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Fiskeridirektoratet har sendt forslag til ny deltakerforskrift for 2023 på høring. Regelrådet har vurdert at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet.

Regelrådet vurderer det slik at forslagene vil påvirke et begrenset antall virksomheter. Kravene til utredning bør derfor ikke settes for høyt. For noen virksomheter vil forslaget imidlertid være inngripende, da strengere eierskapskrav vil utestenge virksomheter fra fisket i åpen gruppe. Det er derfor problematisk at utredningen ikke oppfyller minimumskravene i utredningsinstruksen. Blant annet er utredningen av problem og mål for forslaget for mangelfullt belyst, alternative tiltak er ikke utredet og det mangler en gjennomgang av forslagens virkninger for næringslivet.

Spesielt innen omtalen av virkninger for næringslivet mener Regelrådet høringen inneholder mangler. Til tross for at en del virksomheter nå blir utestengt fra fisket i åpen gruppe grunnet strengere eierskapskrav, kan vi ikke se at det er vurdert hvilke negative virkninger dette vil ha for de berørte virksomhetene. Regelrådet mener det er prinsipielt viktig å utrede konsekvensene av og begrunne denne type inngripende tiltak.

Videre kan vi ikke se at det fremgår direkte av høringsnotatet hvilke overordnede problemstillinger direktoratet søker å løse gjennom forskriftsendringene. Det er heller ikke gitt mer konkrete mål med reguleringen. Regelrådet vil påpeke at det er viktig at grunnlaget for ny regulering er åpen for allmenheten.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Fiskeridirektoratet har sendt forslag til deltakerforskrift for 2023 på høring. Deltakerforskriften regulerer hvem som kan delta i yrkesfiske etter de fleste arter og lister opp hvilke krav som gjelder for å kunne delta i ulike typer fiskerier. Forskriften er på høring hvert år før den blir vedtatt og iverksettes det påfølgende året. Forskriften er hjemlet i deltakerloven.

I høringsforslaget foreslår direktoratet et strengere eierskapskrav i fisket i åpen gruppe etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader. Det er forventet at de strengere eierskapskravene vil føre til at en del virksomheter i fremtiden vil miste muligheten til å fiske i åpen gruppe. Vurderingen av et strengere eierskapskrav kommer etter en bestilling fra departementet sommeren 2022.

Direktoratet foreslår også en oppmykning av adgangen til å tildele leiefartøytillatelse ved havari/forlis, dispensasjon for ungdommer under videreutdanning fra kravet om at eier skal stå om bord i åpen gruppe i samme fiskeri, samt en oppheving av unntaket fra manntallskravet i brislingfiske jf. deltakerforskriften § 36.

2 Regelrådets mandat og prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1. Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til.

2.1 Hvorfor Regelrådet har valgt å uttale seg om saken

Fiskerinæringen er en stor eksportnæring og viktig for næringslivet langs hele kysten. Næringsstrukturen og reguleringene i fiskerinæringen er komplekse og til dels overlappende og nye krav må være grundig utredet for å unngå utilsiktede effekter. Mange av fiskerne i åpen gruppe driver små virksomheter, og kan være særlig utsatt for endringer i reguleringene sammenliknet med større, mer ressurssterke aktører.

3 Regelrådets vurdering av utredningen

Ifølge Regelrådets vedtekter § 2 første ledd skal Regelrådet ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Regelrådets uttalelser tar særlig utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1 Beskrivelse av problemet og målet med forslaget

Det fremstår ikke direkte av høringsnotatet hvilke overordnede problemstillinger som adresseres gjennom forskriftsendringene. Det er heller ikke gitt mer konkrete mål med reguleringen. Høringsnotatet opplytter fem tema hvor direktoratet skal vurdere ny regulering, men det fremkommer ikke hvorfor nettopp disse temaene trenger en grundigere vurdering akkurat dette

året. Utredningsinstruksen legger vekt på at det er viktig å ha en klar problemstilling og et tydelig mål både for at utredningen skal ende i et godt beslutningsgrunnlag for valg av tiltak, og for at reguleringer skal være forståelige også utenfor de spesifikke næringsinteressene.

3.2 Utredning av alternative tiltak

Det legges frem ett mulig tiltak innen hvert hovedtema i høringen. Det fremkommer ikke av høringsnotatet om direktoratet har vurdert alternative hovedtiltak eller underalternativer til de forslagene som presenteres. En bredere vurdering av hvilke tiltak som kan være aktuelle, ville styrket utredningen. Direktoratet gjør til slutt en kvalitativ vurdering av forslagene og vurderer om de vil anbefale dem eller ikke.

3.3 Beskrivelse av berørt næringsliv

I vurderingen av forslaget om et strengere eierskapskrav får leseren et godt bilde av antall virksomheter som blir berørt av endringene. For å styrke beskrivelsen av berørt næringsliv ytterligere, kunne høringsnotatet med fordel også beskrevet typer virksomheter som opererer i åpen gruppe.

3.4 Utredning av virkninger for næringslivet

Høringsnotatet inneholder noen få kvalitative beskrivelser av virkningene av tiltakene. Beskrivelsen av fordelene med forslagene er gjennomgående bedre beskrevet enn de negative virkningene. Det er ingen større, mer grundig beskrivelse av virkningene, og ingenting er forsøkt tallfestet. Særlig viktig er en vurdering av konsekvensene av at en del virksomheter nå potensielt kan bli utestengt fra åpen gruppe grunnet det strengere eierskapskravet. Det kan anføres at saken er liten og få virksomheter blir påvirket av endringene, og at kravene til utredningen derfor ikke bør settes for høyt. Dette er imidlertid sterke inngrep for de berørte og det fremstår som et minimumskrav at høringsnotatet omtaler de negative virkningene for denne gruppen.

3.5 Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Det foreslås en overgangsordning i høringsnotatet for de som nå mister retten til å fiske i åpen gruppe grunnet endringene i reglene om eierskapskravet. Den nye forskriften er ment å tre i kraft allerede ved nyttår, og overgangsordningen fremstår som et godt tiltak for å sikre en enklere overgang for de berørte virksomhetene.

4 Prinsipper for god regulering av næringslivet

Regelrådet skal følge den faglige utviklingen og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering, jf. vedtektene § 2 fjerde ledd. I dette arbeidet ser Regelrådet blant annet til bestep praksis i Norge og arbeidet med god regulering i andre land. Regelrådet ser også hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

4.1 Involvering av berørt næringsliv i regelverksprosessen

Det fremgår ikke av høringsnotatet om involvert næringsliv har vært en del av prosessen med å utrede de nye forslagene. Tidlig involvering av de som er berørt av tiltaket, vil kunne bidra til at man i en tidlig utredningsfase kan få nyttige innspill som vil øke kvaliteten på beslutningsgrunnlaget.

4.2 Forenkling for næringslivet

Direktoratet har foreslått forenklinger for næringslivet i høringsnotatet. Oppmykningen av adgangen til å tildele leiefartøytillatelse i åpen gruppe ved havari/forlis fremstår som en forenkling av regelverket som tidligere kunne fremstå urimelig.

4.3 Andre kommentarer til utredningen og gjennomføringen av høringen

Vi gjør oppmerksom på at det følger av utredningsinstruksen pkt. 4-3 at Regelrådet skal informeres om høringen når forslag til lov og forskrift som er særlig relevant for næringslivet legges ut på høring. Vi kan ikke se å ha mottatt informasjon om denne saken, og ber om at dere i fremtiden også setter Regelrådet som mottaker av høringer som berører næringslivet.

5 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Da det ikke er spesifisert hvilke overordnede mål en søker å oppnå med forslaget, ikke er utredet noen alternative tiltak samt at virkninger ikke er forsøkt tallfestet, er det vanskelig for Regelrådet å slå fast at målene kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet. Forslagene vil ikke medføre store kostnader for de fleste virksomhetene, men noen virksomheter vil bli vesentlig berørt.